

Peter Sloterdijk (1947), filozof i teoretičar kulture

Postoji nešto kao zadatak da se misli opasno. Pisac nije ovde da bi predlagao kompromise i misao bez rizika. Bitni autori neumitno misle na opasan način.

Jedna stara knjiga u kovid vreme zavređuje pažnju jer pokazuje da su mnogi pioniri medicine imali jake oponente

Oni koji su pobedili bolesti

Dr Predrag Simonović

FOKUS

Nisam se nikad dugo obraćao Danasu, iako ga i dalje rado pratim. Posle više od godinu i po dana podstakao me je protest ispred vrata, fizičkih ili virtuelnih, pojedinih medicinskih radnika raznih specijalnosti i ciljnih pacijenata, koji su doživeli da budu baš ružno vređani od strane dela laičke javnosti koja se protiv njihove stručnom i naučno utemeljenom mišljenju u pogledu vremena donošenja, obima primene, načina sprovođenja i efekata epidemioloških mera protiv najnovijeg aktuelnog soja kovid 19 virusa u jeku pandemije i talasa, ko-zna-kog po redu, u kome se sad „pobednički“ nalazimo.

Njima je posebno, kao i mnogim istomišljenicima, pitanje ograničavanja temeljnih ljudskih prava i sloboda tema kojom brane svoj otpor uvođenju kovid propusnica, za koje se očekuje da će podstaći neodlučne među njima da se vakcinišu i na taj način „kvalifikuju“ da u jeku pandemije mogu da idu u provod i da bez rizika ili sa mnogo manjim rizikom unose Fligeove kapi koje sa zvukovima njihovih omiljenih melodija, bez kojih im je život siromašniji i prazniji, izlaze iz grla pevača i iz duvačkih instrumenata. Bolje i vakcina samo da se može u provod, makar dobili lakši oblik bolesti, bez obzira što se i njime virus širi, razmnožava i mutira povećanim stopama do nastanka još zaraznijih sojeva, nego propisivanje još veće izolacije i nemogućnosti življenja dostojnog njihovoj predstavi o tome šta je dostojan život.

Pri tome, bar pedeset do šezdeset umrlih (a procene su najmanje triput više) dnevno i hiljade na mesečnom nivou nisu smetnja veselju posle 22 časa ili bilo kad u toku dana u ugostiteljskim objektima, iako je stanje takvo da bi orkestri iz ugostiteljskih lokala pre mogli da tokom radnih sati na svim beogradskim i drugim grobljima u Srbiji u okviru sprovoda i sahrana sviraju u pomen umrlih njihovu omiljenu pesmu, a ugostitelji isto tako u pomen služe na grobljima sa otprilike istom zaradom, čime bi prema trenutnom obimu posla očuvali i svoju i državnu ekonomiju, o čemu naša vlada jako vodi računa.

Ne bih uopšte branio neophodnost

uvođenja dodatnih epidemioloških mera ograničenja i što bržeg uvođenja obavezne vakcinacije za sve imunokompetentne građane u dobi za koju je zvanično dozvoljena primena vakcina koje su na raspolaganju. Nemam ni tu formalnu kompetentnost, ni toliki lični autoritet. Želeo bih umesto toga da uputim one koji verovatno ne čitaju tekstove u Danasu na jednu staru, malu i vrlo razumljivo napisanu knjižicu koju sam dobio i pročitao u 15. godini i zbog nje odlučio da svoje dečake želje o tome čime bih se u životu bavio ipak podredim roditeljskim i upišem srednju medicinsku školu. Ipak, videvši kako to sa zdravstvom i ljudskim sudbinama zaista izgleda u stvarnosti, na vreme sam shvatio da su dečake želje ipak daleko jače, u svakom pogledu. Tako sam postao ihtolog. Međutim, čim je počela pandemija i posebno kad je proglašena epidemija kod nas, moja mladalačka „ikona“ koju sam čuvao četrdeset četiri godine u sećanju izašla mi je pred oči. Danas u porodici imamo dve: jednu koju smo izgubili, a onda s mirom u srcu iznenada pronašli u kući (iako sam bio siguran da je bila tu svih tih godina i fizički) i sad je čita podmladak, i drugu, koju sam uspeo da nađem i uzmem za sebe.

„Oni koji su pobedili bolesti“ dr Draga Hloupeka iz 1951. godine u izdanju nekadašnjeg Instituta za zdravstveno prosvetavanje iz Beograda toliko je aktuelna danas, kao da je prva rečenica Uvoda: „Kada, gde i kako su nastala velika medicinska otkrića o tome ljudi znaju malo ili ništa“ napisana marta ili aprila prošle godine. Jer izgleda da i posle tri veka naučnih otkrića i posle sedamdeset godina od izdavanja te knjige „ljudi znaju malo ili ništa“. Kroz poglavlja koja govore o lekarima u periodu klerikalnog dogmatizma predrenesansnog doba, preko napora Andreasa Vezalijusa da u to vreme mraka ustroji humanu anatomiju kao nauku i upotrebljivu struku, otkrića o krvotoku Viljema Harveja, otkrića ćelije kao osnovne jedinice građe živih bića Antoana van Levenhuka, Luja Pastera i njegovog izuma vakcine protiv besnila i antraksa - crnog prišta i mnogih tehnološko-industrijskih otkrića vezanih za truljenje, vrenje, pravljenje svile i druge procese čiji su mikroorganizmi osnovni činiooci, pa Roberta Koha i otkrića Kohovog bacila, uzročnika tuberkuloze i doprinosa otkriću bacila antraksa u telu uginulih domaćih životinja, Marka Antonija Plenčiča, Slovenca koji je postavio osnove infektologije 1772. godine otkrivši posredno mikroorganizme (nazvavši ih „animalkule“) kao uzročnike bolesti čitav vek pre Pastera, Ilije Mečnikova, koji je otkrio postojanje imunog sistema u organizmima, Ignjaca Semelvajsa, koji je sprečivši sepsu i smrtnost porodilja otkrio mere antiseptice i primenio ih, Jozefa Listera, koji je u hirurgiju uveo antiseptiku, i Bergmana, koji je promenio asepsu, Paula Erliha, koji je otkrićem salvarzana, leka protiv bolesti spavanja i sifilisa, doživeo

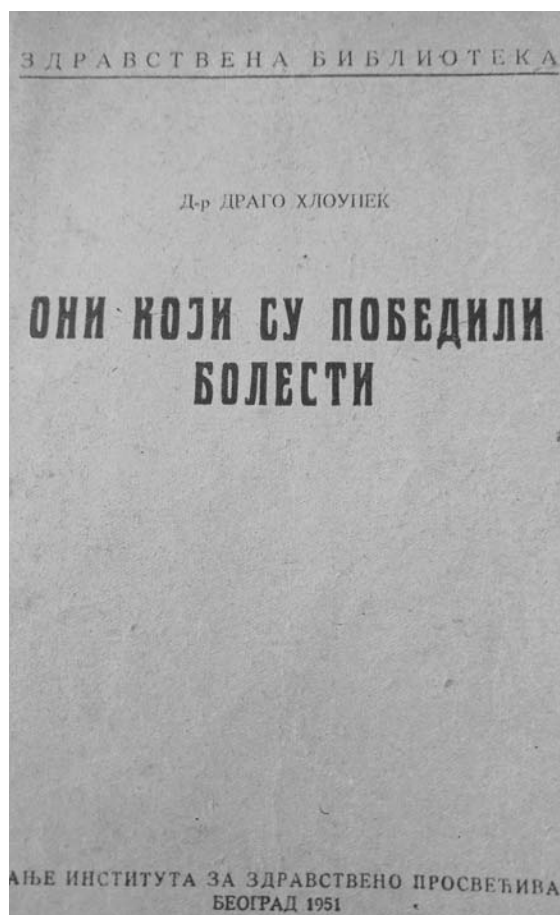
svetsku slavu, Edvarda Dženera, koji je otkrio vakcinu protiv smrtonosne varirole - velikih boginja tako što je atenuiranim - umrtvljenim uzročnicima kravljih boginja vakcinisao seljane u Engleskoj, preuzevši narodno iskustvo engleskih seljaka i pastira, Pjer Pol Emila Rua, Pasterovog saradnika koji je otkrio difterični otrov i naknadno usavršio serum koji je zahvaljujući njegovom otkriću tog otrova napravio Emil Bering, Kohov saradnik, zatim preko Gustava Ramona, koji je otkrio anatoksini - serum protiv difterije, pa

malarije, i Batiste Grasija, koji je primenio pravovremeno odgovarajuće antiepidemijske ograničavajuće mere i dokazao njihov odličan učinak, Karlosa Finleja i Voltera Rida, koji su otkrili epidemiološki put nastanka žute groznice, i Džemsa Kerola i Džesa Lejzera, koji su to i dokazali, Šarla Nikola, koji je otkrio da vaši prenose uzročnike pegavog tifusa - pegavca, sve do Maksa Petenhofera, koji je uredio higijenu kao nauku i struku.

Mnogi od ovih pionira biologije, infektologije, epidemiologije i higijene imali su jake oponente. Neki su čak bili i oponenti međusobno (naučna konkurencija), a nekima je laička javnost, narod, bio najveći oponent. Poznato je da je Dženeru osporavano pravo da primenjuje vakcinu protiv velikih boginja zbog „protivprirodnog i bezbožnog mešanja životinjskih i ljudskih sokova“, a u stvari zbog huškanja javnosti od trgovaca krastama posle preležanih kravljih boginja kojima se stanovništvo cepilo sa polovičnim uspehom i sveštenika, kojima su drastično padali prihodi. Da li to ima veze ili sličnosti i sa današnjim vremenima, zna li neko? Ipak, kroz vekove, vakcine i serumi, higijenske i epidemiološke mere pokazali su svoju vrednost i učinak.

Sem imena naučnika navedenih gore i njihovog kratko prikazanog dela, dr Drago Hloupeka kao očigledno izvrstan poznavalac istorije medicine u ovoj maloj knjizi detaljno i argumentovano opisuje prilike, tadašnje stanje poznavanja, postupke i događaje koji su doveli do prvih otkrića, kao i dileme i sumnje u njih i dokazivanje tih otkrića, reakciju laičke javnosti i borbu da se primenom i očiglednom dobrobiti u teškim situacijama ljudi uvere u delotvornost tih pronalazaka. Stoga mislim da je u ovim trenucima, kad postoji dobar deo ljudi svih dobi koji se ponašaju kao da su na mentalnom uzrastu adolescenata, a očigledno i na približno istom kognitivnom nivou, vrlo važno da sva laička javnost zna za postojanje ove knjižice i da pokuša da je za svoje dobro i dobro svojih bližnjih nađe i pročita. Mislim da će ove nedelje skenirati njen sadržaj i zamoliti ustanovu gde radim, Biološki fakultet, da pdf stavi na veb-sajt (jer je njena autorska zaštita verovatno odavno istekla), kako bi oni koje interesuje mogli da dođu do nje. Verujte, čita se u dahu, a o njoj se misli dugo, dugo. I, ako joj se poveruje, prema njoj, prema njenim porukama, živi se i postupa kad naiđu okolnosti koje to nalažu. Takođe, vrlo je važno i što u ovim okolnostima sa znanjem toga nikakve kontradiktorne informacije date od bilo kog formalnog ili samozvanog autoriteta ne mogu da zbune i navedu na beznađe, jer oni koji su zapamtili o čemu se i kako u knjizi govori znaju šta im je činiti i sebi verovati, a onda i onima koji su stvarni, kompetentni naučni i stručni autoriteti koji misle isto.

Autor je profesor Biološkog fakulteta u Beogradu

„Oni koji su pobedili bolesti“ dr Draga Hloupeka iz 1951. godine u izdanju nekadašnjeg Instituta za zdravstveno prosvetavanje iz Beograda toliko je aktuelna danas, kao da je prva rečenica Uvoda: „Kada, gde i kako su nastala velika medicinska otkrića o tome ljudi znaju malo ili ništa“ napisana marta ili aprila prošle godine. Jer izgleda da i posle tri veka naučnih otkrića i posle sedamdeset godina od izdavanja te knjige „ljudi znaju malo ili ništa“

Albera Kalmea i Kamila Žerena, koji su atenuiranjem Kohovog bacila stvorili vakcinu protiv tuberkuloze sa BSŽ bacilima kao osnovnim sastojkom vakcine protiv tuberkuloze, Karla Landštajnera, koji je otkrio postojanje krvnih grupa i postavio temelje transfuziologije, Kazimira Funka i Josipa Golbergera, koji su otkrili postojanje vitamina, Alfonsa Laverana, Ronalda Rosa, koji su objasnili nastanak